

Tijdschrift voor Tandheelkunde

JANUARI 1938

XLV JAARGANG

AFLEVERING 1

REDACTIONEEL
GEDEELTE

NOG EENS „ONZE OPLEIDING”

616.314(071)

Ditmaal ontvangen wij een schrijven van den heer J. Sanders Ezn., hetwelk wij hieronder in extenso laten volgen:

In het December-nummer van het Tijdschrift wordt in twee artikelen over wijziging van de tandarts-opleiding gesproken. Het eene is het slot van de interessante beschouwingen van collega A. A. H. H a m e r, welke onder den titel „Tandheelkunde en Tandheelkunst in den loop der tijden” in een reeks van nummers verschenen; het andere is een artikel van den Hoofdredacteur, waarin een stuk van collega M. K n a p verwerkt is, welk laatste was uitgelokt door een vroeger artikel van den Hoofdredacteur (T. v. T. Juni 1937, pag. 550).

Beide schrijvers, zoowel H a m e r als N o r d (in Dec. en in Juni) bepleiten o.a. het wenschelijke van het verplichte candidaat-arts-examen als vooropleiding voor den a.s. tandarts. Beide wijzen zij erop, dat reeds de Staatscommissie—Zwaardemaker in haar rapport van 1906 tot dezen maatregel heeft geadviseerd. En H a m e r geeft nog andere historische beschouwingen tot steun van dit, ook door hem voorgestane, denkbeeld.

Maar noch hij noch N o r d maakt melding van een ander stuk, waarvan de kennis mij niet overbodig voorkomt voor ieder, die in het vraagstuk van de verbetering der tandheerkundige opleiding in Nederland belang stelt. Het zij mij derhalve vergund, de historische gegevens op dit punt kortelings aan te vullen:

Ook omstreeks 1920 werd de noodzakelijkheid van een reorganisatie van het onderwijs in de tandheelkunde in de kringen der Nederlandsche tandartsen reeds sterk gevoeld. De vraag omtrent de richting, waarin die reorganisatie zou moeten gaan, hield echter de geesten sterk verdeeld en bracht zelfs meermalen de gemoederen in heftige beroering.

Na en op verzoek van de Algemeene Vergadering van de Nederl. Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde in Juni 1921 benoemde het H. B. dezer Maatschappij een commissie, waarin de verschillende richtingen zooveel mogelijk waren vertegenwoordigd, met de opdracht, het H. B. voor te lichten bij het voorbereiden van een onderwijs-programma voor de Maatschappij.

Deze commissie was, onder voorzitterschap van A. L. J. C. v a n H a s s e l t, uit 10 leden samengesteld, waaronder — natuurlijk — de meest op den voorgrond tredenden van hen, die (oorspronkelijk) voorstanders waren van het verplichte cand.-arts-examen. Zij onderzocht het vraagstuk veelzijdig en bracht na jaren van studie in Februari 1926 aan het H. B. haar eindrapport uit, hetwelk door de daaropvolgende Algem. Vergadering zonder hoofdelijke stemming aanvaard werd.

De verschillende mogelijkheden werden in dit uitvoerige rapport behandeld en de voor- en nadeelen ervan in het licht gesteld.

Dat dit rapport nu reeds bijna 12 jaren oud is, behoeft mij niet te weerhouden, om, voorzoover noodig, aan het bestaan ervan te herinneren; — het is trouwens nog altijd 20 jaar jonger dan dat der commissie-Zwaardemaker. En nog zeer onlangs noemde de tegenwoordige Minister van Onderwijs in de Tweede Kamer het Maatschappij-rapport-1926 zeer belangrijk.

Welnu, aan het slot van het daarin voorkomende hoofdstuk, dat het verplichte doctoraal-examen of cand.-arts-examen behandelt, treffen we deze conclusie aan: „*Het is dan ook de unanieme meening onzer commissie, dat... het verplichte kandidaats-examen in de geneeskunde als voorstudie voor het theoretisch tandheelkundig examen moet worden ontraden.*” (Cursiveering in het oorspronkelijke).

Amsterdam, Januari 1938.

J. SANDERS Ezn.

Wij willen naar aanleiding van het bovenstaande verklaren uiteraard zelf zeer wel op de hoogte te zijn van het Maatschappij-rapport 1926 en dus ook van de door de betreffende Commissie getrokken conclusies.

Dat dit rapport belangrijk was en is zal niemand die deze materie bestudeeren moet, ontkennen, al ware het alleen reeds omdat het de stof op zoo voortreffelijke wijze bij elkaar heeft gebracht. Wij zien het belangrijke van dit rapport echter vooral in de daarin neergelegde *feiten*, de conclusies zijn natuurlijk voor bestrijding vatbaar en ook voor amendceering. Zij zijn overigens alweer ruim 12 jaren oud en die 12 jaren is er nogal een en ander op tandheelkundig onderwijsgebied gebeurd.

Maar bovenal zouden wij ons gaarne los maken van de conclusies van dit rapport, omdat zij voornamelijk geweest zijn het zoeken van een communis opino waar iedereen zich tenslotte mee zou kunnen vereenigen en waardoor, zooals gewoonlijk, after all slechts zeer enkelen bevredigd waren.

De oorzaak is vermoedelijk, dat de theoretici na vele jaren van strijd het met passer, lineaal en logarithmentafel gewonnen hebben. Men vindt per uur precies uitgerekend hoeveel tijd de tandheelkundige student zal moeten besteden aan dit en aan dat vak en omdat men precies wist hoeveel uur dit alles moest zijn, wist men al het overige ook precies!

Door dit rapport waait niet de wind van een bezielende gedachte. Het is het resultaat dat kwam uit een met bekwame mannen gevulde studeerkamer, waar door alle overpeinzingen en langdurige opsluiting, het allerlaatste vleugje frissche lucht was verdwenen!

Wij willen heden allermintst beweren, dat wij het candidaats-arts examen beschouwen als de eenige ideale oplossing voor de tandheelkundige opleiding, maar wij gelooven wel dat dit vraagstuk bekeken moet worden los van de vooroordeelen van een voorbijgeganen tijd en met een scherpe blik op wat de toekomst vermoedelijk te zien zal geven. Die toekomst beweegt zich onherroepelijk steeds meer in de richting van de stomatologie. Geen enkel terzake-kundige in binnen- en buitenland is er nog, die dit ontkent. De vraag is alleen op welke wijze, ook met dit inzicht voor oogen, het

onderwijs zòò geregeld moet worden, dat met het badwater ook het kind niet wordt weggespoeld!

Wij maken ons wat Nederland betreft niet te veel illusies, wij hebben daarover reeds te vaak het onze gezegd dan dat het noodig noodig zou zijn het nog eens te herhalen.

De Medische Faculteit te Utrecht is tegen het candidaats-arts examen gekant, alleen al om het feit dat dit een aanzienlijke *uitbreiding* zou geven aan het aantal medische studenten, terwijl men voor een aanzienlijke *inkrimping* heel wat meer zou voelen!

Gezien het feit dat men deze faculteit op geen enkele wijze te hulp komt in hare moeilijkheden, is dit standpunt begrijpelijk. Of het daarom juist is, is een tweede!

De geschiedenis van de poging tot het invoeren van het academisch statuut is bekend. De poging der medische faculteit te Groningen, die het wilde invoeren, strandde op het verzet der overige faculteiten, vermoedelijk om de hierboven aangegeven redenen. Dat Curatoren, over het hoofd der faculteit heen, in deze een ander standpunt zouden innemen, is al evenmin waarschijnlijk. Waarom zouden zij? En dat een autonome tandheelkundige faculteit zou worden gesticht, die zonder twijfel ook voortreffelijk zou kunnen werken, gelooft wel niemand die met papier en potlood even wil gaan berekenen wat dat zou kosten als het behoorlijk zou worden uitgevoerd. Wij vreezen daarom, dat, nu men eindelijk algemeen erkent dat er toch heusch voor die vijfhonderd tandheelkundige studenten iets meer gedaan zal moeten worden dan een enorm verouderd onderwijssysteem hen thans kan bieden, de oplossing gezocht zal worden in een wijziging, die vermoedelijk zonder twijfel wel een verbetering zal zijn (dat kan heel moeilijk anders), maar die daarom toch niet zal geven datgene waarop Nederland in 1938 toch langzamerhand recht begint te krijgen!

Het feit alleen al, dat men uit de stukken moet opmaken dat een en ander al in een vergevorderd stadium van voorbereiding is, zonder dat er eigenlijk iemand is die er het fijne van weet, laat staan dat deze plannen aan de openbaarheid zijn prijsgegeven, wijst er al niet op dat men deze

plannen zòò onaantastbaar vindt dat men ze met vreugde en trots voor het front wil brengen!

Wij weten wel dat het geschrijf, ook in de vakpers, er heel weinig toe zal doen, maar aan den anderen kant hebben wij toch ook niet het recht onze waarschuwende stem niet te doen hooren.

Schrijver dezes heeft juist vijftintig jaren geleden in dit zelfde tijdschrift betoogd, dat als de wet (van 1913) zou worden aangenomen, dit een schrede terug zou zijn omdat wij toen nog konden hopen dat een nieuwe wet verbetering zou brengen, maar dat wij na een wetswijziging er niet op konden rekenen in afzienbaren tijd opnieuw verwend te worden met parlementaire belangstelling.

Er is juist een kwart eeuw over heen gegaan! Hij meent te mogen constateeren, dat al hetgeen hij toen geschreven heeft volkomen bewaarheid is geworden; dat de tandheekunde is blijven stilstaan en dat wij thans het twijfelachtig voorrecht hebben tot de landen te behooren waar het meest verouderde tandheekundig onderwijssysteem heerscht!

Men voege ons nu niet toe, dat dan toch zou moeten blijken dat die Nederlandsche tandarts zooveel slechter zou moeten zijn dan zijn buitenlandsche collega! Dit is gelukkig niet het geval, maar dat het niet zoo is, is allerminst de verdienste van de Universiteit die hem heeft opgeleid. Die verdienste ligt, behalve in het eigen inzicht der tandartsen, dat er nog veel bij te leeren was, in al de verschillende organisaties die op sociaal en wetenschappelijk gebied bij voortdoring gezorgd hebben dat het schromelijk tekort kon worden aangevuld en die juist op het standpunt waren gekomen, dat zij voortaan het geheele onderwijs — voor zoover noodig — zullen moeten gaan aanvullen, ware het niet dat thans met belangstelling wordt afgewacht wat van Regeeringswege zal worden gedaan.

Wat thans noodig is, is dat men zich te bevoegder plaatse bewust worde van de verantwoordelijkheid om in Nederland tandartsen op te leiden, die op grond van hun aan een Universiteit verkregen kennis den toets met hun buitenland-sche collega's kunnen doorstaan en daartoe voortaan niet langer leentjebuur behoeven te spelen, hetzij bij de buiten-

landsche onderwijsinstellingen, hetzij bij de hier te lande daartoe in den loop der jaren gestichte organen.

Dit woord moest ons van het hart, omdat wij ongetwijfeld bezitten een voortreffelijk onderwijsrapport 1926, een rapport dat echter volkomen waardeloos zal zijn wanneer het uitsluitend valt in handen van hen, die met een minimum aan kosten, tijd en moeite, de zaak zòò willen repareren dat voorloopig „de kou weer van de lucht is”.

Wij vragen geen aalmoes, maar een opleiding die ook wetenschappelijk niet behoeft onder te doen voor die van een van de andere academische beroepen van ons vaderland.

NORD.

EEN WAARSCHUWING

's-Gravenhage, 27 December '37

*Ministerie van Sociale Zaken.
Afdeling Volksgezondheid.*

Aan het Hoofdbestuur der Ned. Mij. t. Bevordering der Thk.
te BUSSUM.

Zooals U bekend is, heeft de Gezondheidsraad de vraag, of het toepassen van lachgas-narcose aan de tandartsen geoorloofd is, ontkennend beantwoord. Ik kan mij met het oordeel van den Gezondheidsraad, dat de aanwending van lachgas-narcose moet worden beschouwd als de aanwending van een algemeen gevoelloos makend middel, welke uitdrukkelijk aan tandartsen verboden is bij artikel 7, lid 2, van de Wet van 24 Juni 1876, (Staatsblad No. 117) geheel vereenigen.

Het is evenwel gebleken, dat er tandartsen zijn, die in hun practijk de lachgas narcose toepassen.

Ik zou het daarom zeer op prijs stellen, indien Uwe Maatschappij hare medewerking zou willen verleenen, opdat in de tandheelkundige pers de aandacht op het verbod van het toepassen van lachgasnarcose door tandartsen wordt gevestigd, teneinde te voorkomen, dat vervolgingen zullen moeten worden ingesteld.

*De Minister van Sociale Zaken,
w.g. ROMME.*

Wij voldoen gaarne aan het verzoek de aandacht op dit verbod te vestigen en wenschen ook onzerzijds nadrukkelijk te wijzen op de zeer onaangename gevolgen, waaraan de tandarts zich blootstelt, die zelfstandig deze narcose toepast.

REDACTIE.
